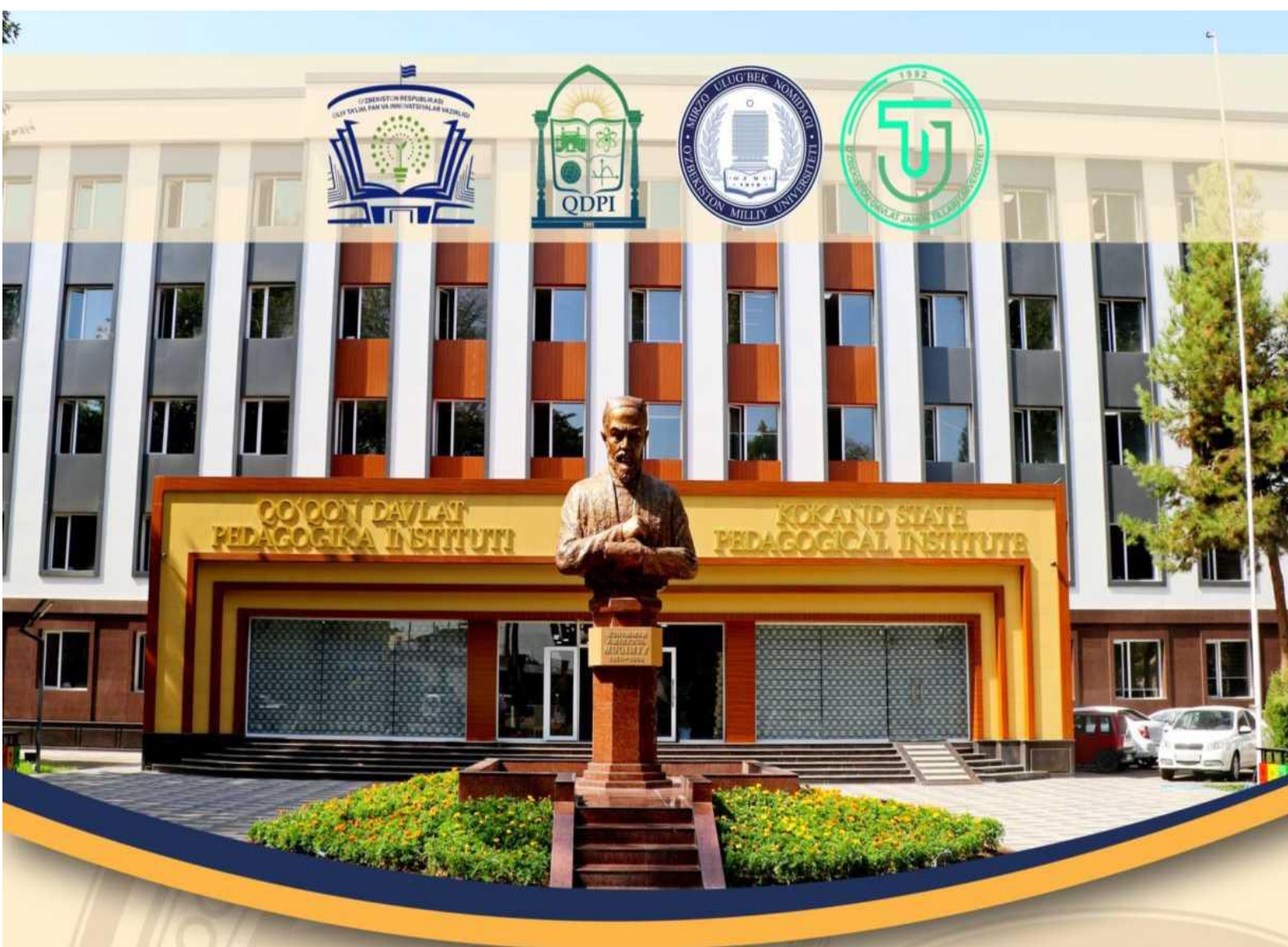

**TA'LIMDA TILSHUNOSLIK, TARJIMASHUNOSLIK
VA CHET TILLARNI O'QITISH MASALALARI:
MUAMMO VA YECHIMLAR**

**MAVZUSIDAGI XALQARO
ILMIY-AMALIY ANJUMAN**

8. Ганиева, Д. А. (2011). Полифункциональность аргументов предиката. *Вестник Южно-Уральского государственного гуманитарно-педагогического университета*, (8), 183-190.

9. Malika, R. (2021). EFFECTIVE WAYS OF COMMUNICATIVE LANGUAGE TEACHING ISSN: 2249-7137 Vol. 11.

10. RAJAPOVA, M. ALLEGORIK VOSITALARNING LINGVOKOGNITIV VA LINGVOPRAGMATIK XUSUSIYATLARI. *Я ПРЕПОДАВАНИЕ*, 197.

GAZETA DISKURSINI O'RGANISHNING KOGNITIV ASPEKTLARI VA IJTIMOIIY MADANIY JIHATLARI

Sheraliyeva Nodiraxon Abduvoxid qizi

QDPI tayanch doktoranti

Annotatsiya. Ushbu maqolada gazeta diskursi haqida so'z boradi, uning o'rganishda kognitiv aspektlari va ijtimoiy madaniy jihatlariga qay tarzda yondashish masalalari ko'rib chiqilgan.

Annotation. This article is about the newspaper discourse, the issues of how to approach its cognitive aspects and socio-cultural aspects in its study are considered.

Аннотация. В данной статье говорится о газетном дискурсе, рассматриваются вопросы подхода к его когнитивным аспектам и социокультурным аспектам в его изучении.

N.Lyumanning fikricha, har bir til o'ziga xos rivojlanish dinamikasiga ega bo'lgan avtonom o'zini-o'zi tartibga soluvchi ijtimoiy tizimdir¹⁰⁰. Shuning uchun gazeta nutqi ham ijtimoiy tizimning bir qismi sifatida ko'rib chiqilishi kerak. Umumiy ijtimoiy-tarixiy o'tmish tufayli ma'lum ijtimoiy tizimning barcha a'zolari voqelikning umumiy modelini va shunga mos ravishda uni idrok etishning umumiy kognitiv, hissiy va me'yoriy tamoyillarini "meros oladilar".

Gazetalar, axborot uzatishning eng mashhur vositalaridan biri sifatida xususiy hissa qo'shadi. Til va madaniy hamjamiyat a'zolarining voqeligi haqida g'oyalar tizimi bilan mustahkamlangan gazetalar, nutqi jamiyatda an'anaviy va kontseptual

¹⁰⁰Н.Люман. Внутри мыслящих миров: Человек-текст-семиосфера- история / Ю.М. Лотман. - М.: Языки рус. культуры, 1996. - 447 с.

yo'nalishlarga ega bo'lishadi. Gazeta nutqi, gazeta matnlari yozuvlari orqali emas, balki ma'lum bir tilda so'zlashuvchi shaxsning ijtimoiy rivojlanishiga o'z xos usulda xizmat qiladi.

XX asr ommaviy axborot vositalari ommaviy madaniyatning asosiy yo'nalishlari va ko'rinishlaridan biridir. Ommaviy axborot vositalari, shu jumladan gazetalar aholiga dolzarb ma'lumotlarni tarqatadi, oddiy odamga sodir bo'layotgan voqealar, ijtimoiy amaliyotning ixtisoslashgan sohalari vakillarining mulohazalari va harakatlarining ma'nosini "tushuntiradi" va bu ma'lumotlarni qandaydir tarzda izohlaydi.¹⁰¹

Ma'lumki, har qanday ijtimoiy faoliyat doimo o'zaro ta'sir bilan birga keladi. M.V. Shkondin bu kontekstda birgalikda harakat qilish uchun "odamlar o'rtasida doimiy axborot o'zaro ta'siri" zarurligini ta'kidlaydi¹⁰². Shaxsning ijtimoiy faolligi o'zining barcha ko'rinishlarida, bu shaxsning jamiyatda o'ynaydigan barcha rollarida uning ijtimoiy tizimdagi o'rniga muvofiq, uning axborot bilan o'zaro ta'siri, keng doiradagi vakillar bilan muloqotining zarur darajasi bilan qo'llab-quvvatlanishi kerak. Bu shaxsning ommaviy axborotga bo'lgan ehtiyojlarini to'liq qondirish uchun ma'naviy va amaliy faoliyatdir. O'z faoliyati jarayonida shaxs ijtimoiy muloqotga, siyosiy, iqtisodiy va boshqa faoliyat sub'ektlarini xabardor qilishga muhtoj.

Gazetalar, radio va televideniye dunyo voqealarini aks ettira olish va bugungi jamiyatning rang-barangligini yaratishda muhim ahamiyatga ega. Bu axborot vositalari dunyo tasvirini shakllantirishda asosiy mexanizmlardir. Atrof-muhit va uning o'zgarib borishiga doir ma'lumotlar, zamonaviy inson voqelikni ulushning usullariga qarab gazeta, radio va televizor orqali taqdim qilinadi. Sayyoramizning turli burchaklaridagi voqealar jamiyat tomonidan har kuni takrorlanib, axborot vositalari orqali tasvirlangan va talqin qilingan. Shuningdek, ommaviy axborot vositalari dunyo voqealarini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi.

Dunyoning axborot surati ostida M.N. Volodina, biz barcha belgilar tizimlari, signallari va namoyon bo'lishini tushunamiz¹⁰³. Dunyoning axborot manzarasi

¹⁰¹ Шкондин, М.В. СМИ как коммуникативная и информационно-производящая система / М.В. Шкондин. - М., 2002. - 30 с.

¹⁰² Шкондин, М.В. Система средств массовой информации как фактор общественного диалога / М.В. Шкондин. - М., 2002. — 87 с.

¹⁰³ Володина, М.Н. Язык СМИ - основное средство воздействия на массовое сознание / М.Н. Володина // Язык СМИ как объект междисциплинарного исследования. -М.: МГУ, 2003. - С. 23-24.

jamiyatning keyingi rivojlanishiga hissa qo'shadigan narsa tanlab olingan, saqlanib qolgan va yaratilgan bo'lsa, o'tmishdagi tajribaga faol munosabat bilan bog'liq bo'lgan ijtimoiy ko'payish imkoniyatiga ega, bu esa axborot-lingvistik tasavvurni yaratishga olib keladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Н.Люман. Внутри мыслящих миров: Человек-текст-семиосфера- история / Ю.М. Лотман. - М.: Языки рус. культуры, 1996. - 447 с.
2. Шкондин, М.В. СМИ как коммуникативная и информационно-производящая система / М.В. Шкондин. - М., 2002. - 30 с.
3. Шкондин, М.В. Система средств массовой информации как фактор общественного диалога / М.В. Шкондин. - М., 2002. — 87 с.
4. Володина, М.Н. Язык СМИ - основное средство воздействия на массовое сознание / М.Н. Володина // Язык СМИ как объект междисциплинарного исследования. -М.: МГУ, 2003. - С. 23-24.

GENDER LINGVISTIKASINING ZAMONAVIY MUAMMOLARI СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ ГЕНДЕРНОЙ ЛИНГВИСТИКИ CONTEMPORARY ISSUES OF GENDER LINGUISTICS

QDPI doktoranti Gulruxsora Abdullayeva

ORCID:<https://orcid.org/0009-0007-6380-5083>

Annotatsiya

Ushbu maqolada gender tushunchasi, uning ijtimoiy, madaniy va psixologik tavsiflari, genderning til tizimidagi o'rni, uning "jins" konsepti bilan o'zaro farqli xususiyatlari va "gender lingvistikasi" ning paydo bo'lishiga oid ma'lumotlar keltirilgan. Bir qancha olimlarning xususan, V.A. Krilinaning gender lingvistikasi, lingvistik genderologiyaga oid bo'lgan muammolar, ushbu muammolar yuzasidan bo'lgan muhokama, gender lingvistikasi muammolarining turlari va uning tildagi muqobil yechimlari to'g'risidagi fikrlar keltirilgan.